

5. Скрипник М.О. Основні засади єдиної системи народної освіти СРСР / М.О. Скрипник. – Х.: Держ. видав. України, 1930. – 101 с.
6. Скрипник М.О. Реконструкція країни і перебудова школи: Доповідь та кінцеве слово на IV Всеукраїнському з'їзді "Робос" / М.О. Скрипник. – Х.: Радянська школа, 1932. – 89 с.

Мушка О.В.

*ДИСКУССИИ ОБ ПОСТРОЕНИИ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ
В УКРАИНЕ ПЕРИОДА 1920 – 1932 ГГ.*

В статье исследуется система образования СССР периода 1920 – 1932 гг., анализируются дискуссионные вопросы относительно политехнизма и монотехнизма, типов учебных заведений российской и украинской систем образования.

Ключевые слова: система образования, политехническое обучение, комплексные учебные программы, Народный Комиссариат образования.

Mushka O.V.

*DISCUSSIONS ON THE DEVELOPMENT OF EDUCATION
IN UKRAINE PERIOD 1920 – 1932 RR.*

In the article the education system USSR of the season 1920 – 1932 years is investigated, the debatable problems rather politechnizm and monotchnizm, phylums of educational institutions of Russian and Ukrainian education systems are analysed.

Key words: an education system, politechnic training, complex educational programs, People's Commisariat of education.

УДК 37.036

Шеремета В.І.

***ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ХОРЕОГРАФІВ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ***

В науковій статті, автор з'ясовує шляхи удосконалення хореографічної освіти та обґрунтовує сучасні підходи до процесу підготовки як хореографів-педагогів так і хореографів-виконавців у вищому мистецькому навчальному закладі.

Ключові слова: хореографія, освіта, мистецтво.

Нові тенденції розвитку суспільства створюють сприятливі умови для оновлення змісту освіти, методик навчання і виховання, вдосконалення виховних технологій, що потребує переосмислення концептуальних засад художньо-естетичного виховання, серед яких чільне місце займає формування творчої особистості засобами хореографічного мистецтва, що ґрунтується на класичних засадах, які поєднують в собі соціально-естетичні та психолого-педагогічні учіння згідно з якими духовна культура в процесі навчання повинна розвиватися у трьох основних взаємопов'язаних напрямках: релігійному, філософському, світському [Ю.А.Афанасьєв, А.К.Бриль, Дж.Вайценбаум, В.П.Зінченко].

Переміни у сфері культури і мистецтва, посилення інтеграційних процесів в педагогічній науці та в хореографічній практиці зокрема, відсутність цілісної концепції хореографічної освіти та розвитку нових моделей професійно-педагогічних засад в системі навчання танцювальній майстерності є, на нашу думку, вельми актуальними в сьогоденні і зумовлюють необхідність поновлення змісту художньо-естетичної освіти, створення умов для розвитку особистості майбутнього учителя, становлення його творчої позиції, якісно нового бачення сенсу професійної діяльності, пошуку інноваційних підходів до реалізації принципу фундаментальності та якості підготовки майбутніх спеціалістів.

Концепція інноваційної освіти виходить із того, що розвиток не лише науки, а й методології та психолого-педагогічних принципів має бути покладена в основу підготовки

педагогічних кадрів в сучасній вищій школі, де проблема комплектації змісту підготовки педагогічних працівників за напрямком хореографія тісно пов'язана із специфікою сприйняття самого танцю, як синкретичного виду мистецтва, опанування яким відбувається в комплексі і повинна поєднувати в собі:

- наукові знання про хореографію, як фізичне явище;
- музично-ритмічне відчуття, як основний вид відображення музики в русі;
- індивідуальну хореографічну майстерність, що проявляється в свідомому володінні і керуванні процесом танцювального руху;
- педагогічна компетентність, яка проявляється в свідомому управлінні процесом формування хореографічних умінь та навиків учнів, у створенні творчої атмосфери на заняттях, підтриманні чіткого ритму роботи, дисципліни, культури взаємовідносин;
- умінні орієнтуватися в танцювальному репертуарі, яке сформоване на основі наукових критеріїв відбору [1: 41].

Аналіз наукової літератури з дослідження в області хореографії свідчать про те, що вони носять переважно мистецький характер (Л.Блок, В.Гаєвський, П.Карп, В.Красовська, Б.Львов-Анохін, А.Солодовніков, С.Холфіна та інші.), де висвітлено історію зародження, становлення і розвитку того чи іншого виду хореографічного мистецтва, описано танцювальні народні та мистецькі витвори, їх композиційна побудова, подано опис танцювальних рухів зокрема. Це в свою чергу свідчить про те, що теорія змісту викладання хореографічних дисциплін у вищих закладах освіти як нова галузь в педагогічній науці перебуває в процесі дослідження.

Вивчення проблеми естетичного виховання засобами хореографічного мистецтва показує, що сучасний навчальний процес з підготовки педагогів-хореографів у вищих навчальних закладах базується, загалом, на практичних засадах дещо бездумного копіювання студентом педагога і на цій основі оволодіння певними навичками, у той час коли сам механізм передачі знань від педагога до студента майже не враховує теоретичних основ педагогічної науки.

Такий стан породжує низку суперечностей, які пов'язані на нашу думку, з браком відповідних педагогічних важелів в процесі теоретичної та практичної підготовки педагогів-хореографів, що в подальшому проектується на їх майбутню професійну діяльність.

Саме тому метою даної статті є з'ясування інноваційних підходів до процесу підготовки як хореографів-педагогів так і хореографів-виконавців у вищому мистецькому навчальному закладі.

Потреба наукового обґрунтування змісту вищої хореографічної освіти, систематизація обсягу навчального матеріалу, створення нових науково-методичних засад цілісної системи підготовки спеціалістів у сфері танцювального мистецтва належить до актуальних проблем загальної естетичної культури.

Тому вважаємо правомірним твердження Т.Агейкіна-Старченко, що поліпрофесійні функції діяльності предметників художньо-естетичного профілю, до якого входить і хореографія, цілковито обумовлені функціями вчителя і є загальнопедагогічними (виховання, навчання), психологічними (розвиток та міжособистісна взаємодія) та предметними (мистецтвознавство та художня творчість), а також те, що викладання мистецьких предметів має художньо-творчий характер, який обумовлений психологією мистецтва (мистецтво як пізнання, як катарис, мистецтво і життя), творчим потенціалом мистецтва (особистісно-орієнтоване спрямування, міжособистісна взаємодія, взаємозв'язок творчої самореалізації учнів та вчителів), педагогічною організацією художньо-творчого процесу (зміст та методика викладання, форми організації заняття, критерії якості викладання) [2: 54].

Саме тому, на нашу думку, важливе місце у всебічному розвитку майбутнього педагога-хореографа відіграє навчальна дисципліна “Методика роботи з хореографічним колективом”, яка покликана на формування головних критеріїв психолого-педагогічної компетенції майбутнього педагога, його уміння методично адаптувати знання відповідно

до вікових та індивідуальних особливостей своїх вихованців, вміння розвивати у них перцептивну та логічну діяльність, здатність відтворювати в їх уяві образи, спрямовувати і коригувати взаємодію пізнавальної, емоційної, вольової сфер, скеровувати на дотримання морально-етичних норм поведінки.

Аналіз програмових вимог з даного предмета провідних вищих навчальних закладів України засвідчує її деяку застарілість, адже створювались вони для спеціалізації “Керівник самодіяльного дитячого хореографічного колективу”, що для сучасних спеціальностей є недостатнім, оскільки методика перебуває у постійному розвитку, змінах, збагачується новими методами і прийомами відповідно до вимог часу. Педагог повинен постійно стежити та орієнтуватися у змінах в методиці викладання, оскільки застосування шаблонних, застарілих прийомів може призвести до того, що у вихованця буде знищено творчу основу його інтелектуального розвитку. Успіх викладання можливий тільки тоді, коли педагог у своїй роботі користується різноманітними прогресивними методичними прийомами, які опираються на науково-теоретичні положення, що підлягають принципам дидактики.

В основу навчальних програм з “Методики роботи з хореографічним колективом” на даний час покладено:

- коротка історична довідка про хореографічне самодіяльне мистецтво і його роль в художньому вихованні підростаючого покоління;
- роль ритміки і хореографії в музично-естетичному вихованні підлітків в загальноосвітніх установах;
- основні моменти з організації роботи дитячого хореографічного колективу, планування його роботи;
- підбір репертуару для різновікових груп дітей.

В даному переліку відсутні і не враховані методи і принципи роботи в професійних танцювальних колективах, а також в позашкільних навчальних закладах, в які направляються випускники вищих мистецьких закладів освіти для подальшого працевлаштування, адже отримана ними кваліфікація дозволяє бути як артистом балету так і хореографом-балетмейстером - викладачем.

Як зазначає В.Нікітін [3: 21], у разі роботи з професійним колективом на перший план виходять такі функції, як освітня (загальна характеристика творчого процесу); аналітична (пояснення внутрішнього змісту і зовнішніх проявів процесу створення хореографічного витвору); прогностична (передбачає тенденції подальшого розвитку); управлінська (визначення рекомендацій для подальшого функціонування процесу презентації хореографічного витвору і здійснення керівництва ним). Проте, як зазначає О.Філімонова [4: 106] у роботі аматорських хореографічних колективів на перший план виступають наступні педагогічні функції, які переважають в роботі педагога-хореографа, а саме: конструктивна, виховна, освітня, просвітницька, комунікативна, організаторська, духовно-творча, дослідницька. Це в повній мірі стосується і підліткових колективів, які існують як в загальноосвітніх школах так і в позашкільних закладах (Центрах дитячої творчості, клубах за місцем проживання, приватних студіях тощо).

Однак, аналіз освітньо-кваліфікаційних вимог та навчальних планів з підготовки за спеціальністю 6.020202, 7.020202 “Хореографія” засвідчує, що між ними є певні розбіжності. Так в освітньо-кваліфікаційних вимогах вказано, що випускник (спеціаліст-хореограф) повинен мати глибокі знання з педагогіки та досконало володіти прийомами педагогічної майстерності. Проте навчальним планом на вивчення даного предмету відведено тільки від 54 до 108 годин (за вибором ВНЗ), що на нашу думку є недостатнім, оскільки вивчення необхідного обсягу педагогічного матеріалу потребує збільшення кількості годин на їх засвоєння, а програмові вимоги з навчального предмету “Методика роботи з хореографічним колективом” необхідно вдосконалити згідно вимог до підготовки високопрофесійних спеціалістів, а це в свою чергу створить умови для цілісного і повноцінного педагогічного процесу, де цілеспрямована, насичена змістом, організаційно оформлена взаємодія педагогів і студентів буде спрямована на вирішення розвиваючих, навчальних і виховних завдань.

Окрім того, аналіз змісту роботи вищих навчальних закладів з підготовки спеціалістів-хореографів засвідчує, що в більшості з них у зміст навчання покладено дещо однобоку підготовку артиста балету або педагога-хореографа, що призводить до чіткого розподілу на виконавське мистецтво та хореографічно-педагогічну підготовку, що не завжди дає бажані результати, оскільки педагогам-хореографам, які займаються викладацькою діяльністю бракує виконавської техніки та концертно-сценічної практики для подальшого вміння чіткої демонстрації, а хореографам-виконавцям, в тому числі і хореографам-балетмейстерам, що окрім виконавської діяльності займаються викладанням бракує певних педагогічних знань. І як наслідок, поєднання цих аспектів, як правило, долається самостійно, інтуїтивно-емпіричним методом (шляхом спроб і помилок) у процесі накопичення досвіду роботи і подальшої самоосвіти, що не завжди приносить бажані результати.

Саме тому, проблема наукового обґрунтування змісту хореографічної освіти у вищому навчальному закладі, систематизація обсягу навчального матеріалу, створення цілісної системи повноцінної підготовки спеціалістів, розробка нових науково-методичних засад в галузі вищої хореографічної освіти належить до актуальних проблем загальної естетичної культури та вимагає подальшої розробки та удосконалення теоретичного курсу по опануванню студентами психолого-педагогічних компонентів у навчальній діяльності, які повинні бути включені в навчальні плани дисципліни “Методика роботи з хореографічним колективом”, адже частіше за все спеціаліст-хореограф поєднує у своїй роботі функції педагога, балетмейстера і репетитора, проводить навчальні заняття з опанування основ хореографії, підвищує рівень їх знань, демонструє танцювальні рухи, сприяє підвищенню рівня виконавської техніки й відповідних умінь, займається постановкою танцювального витвору - створює художній задум, композицію і малюнок, підбирає музику і костюми, працює над чіткістю та синхронністю елементів танцю, комбінаціями з танцювальних рухів, виразними засобами, виконавською майстерністю учасників.

В обов'язки педагога-хореографа входить і забезпечення виступів колективу на концертах, оглядах, фестивалях. Саме тому, як стверджує П.Фриз, він повинен вміло поєднувати творчу художню роботу з навчально-виховною, для чого він повинен мати відповідну підготовку в області хореографії, знати її теорію і методику, володіти основами теорії музики, сценографії, костюма [5: 87]. Добре орієнтуватися в питаннях як загальної та вікової педагогіки, психології, анатомії, фізіології.

Незважаючи на значний обсяг існуючих досліджень з проблеми естетичного виховання, а саме визначних діячів педагогічної науки А.Азархіна, С.Архангельського, Ю.Бабанського, Б.Гершунського, М.Стельмаховича, Г.Костюка, В.Краєвського та хореографічного мистецтва Г.Березової, А.Ваганової, А.Гуменюка, Н.Гродзенської, І.Мойсєєва, М.Палавандішвілі, З.Резнікова та інших, практично не існує науково підтвердженої теорії практичної підготовки майбутніх спеціалістів, яка б враховувала вимоги, що пропонують хореографи і те що визначено педагогічною наукою.

Саме тому, як на нашу думку, в сьогоденні не вирішені проблемні питання у сфері хореографічного мистецтва, серед яких підготовка майбутніх педагогів-хореографів є чи не провідною і яку на даний час не можна вважати вивченою і розкритою в достатній мірі.

Накопичені знання і практичний досвід провідних вищих навчальних закладів України, які одними з перших розпочали підготовку спеціалістів хореографічного мистецтва та вчителів хореографічних дисциплін в загальноосвітніх школах та позашкільних закладах і набули певного досвіду в цій галузі та їх послідовників, вимагають подальшого аналізу і узагальнення їх практичної роботи і розв'язання завдань, поставлених практикою навчально-виховної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стасько Б.В. Педагогічне спрямування хореографічної підготовки майбутніх учителів початкових класів: Дис. ... канд. пед. наук [Текст] / Б.В.Стасько. – К., 1993. – 142 с.
2. Агейкіна-СтарченкоТ. Науковий вісник Чернівецького університету, 2008. – Вип. 424. – С. 76.

3. Никитин В.Ю. Профессионально-педагогическая подготовка балетмейстера в учебных заведениях культуры и искусств: Автореф. ... докт. пед. наук [Текст] / В.Ю.Никитин. – М., 2007. – 57 с.
4. Філімонова О.Ю. Актуальні проблеми розвитку хореографічного мистецтва на сучасному етапі: Матер. Всеукр. наук-практ. конф. – Луганськ: ІКіМ ЛНУ, 2009. – С. 102–107.
5. Фриз П.І. Теорія і методика хореографічної роботи з дітьми: Навч.-метод. посібник для студентів спеціальності “хореографія” [Текст] / П.І. Фриз. – Дрогобич: ДДПУ, 2006. – 198 с.

Шеремета В.И.

*ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К ПОДГОТОВКЕ ХОРЕОГРАФОВ В ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ ХУДОЖЕСТВЕННОГО НАПРАВЛЕНИЯ*

В научной статье, автор выясняет пути усовершенствования хореографического образования и обусловил современные подходы к процессу подготовки как хореографов-педагогов так и хореографов-исполнителей в высшем художественном учебном заведении.

Ключевые слова: хореография, образование, искусство

Sheremeta V.I.

*INNOVATIVE GOING IS NEAR PREPARATION OF CHOREOGRAPHERS IN HIGHER
EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF ARTISTIC DIRECTION*

In the scientific article, an author finds out the ways of improvement of choreographic education and stipulates modern approaches to the process of preparation as choreographers-teachers so choreographers-performers in higher artistic educational establishment.

Key words: choreography, education, art.